

Projekt Greenpeace zrównoważonej gospodarki leśnej

Przedstawiony poniżej projekt jest pierwszym tego typu projektem, opracowanym przez naukowców pracujących dla Greenpeace i reali zowanym od czerwca 1994 roku na powierzchni 4500 ha lasów koło Lubeki w Niemczech.

14 czerwca podczas konferencji prasowej po raz pierwszy przedstawiono zasady gospodarki w lesie wypracowane przez Greenpeace i realizowane w praktyce w porozumieniu z biurem do spraw lasu miasta Luebeck (Schleswig Holstein - Północne Niemcy). Ten 4500-hektarowy las jest pierwszym lasem na świecie, w którym gospodarkę leśną prowadzi się ściśle z kryteriami Greenpeace. Gospodarzem w tym lesie jest natura. Pierwszeństwo zawsze daje się ochronie naturalnych procesów zachodzących w lesie. Nie wolno stosować zrębów zupełnych, monokultur ani środków chemicznych.

Pierwszą zasadą zrównoważonego leśnictwa jest konieczność ciągłego obserwowania obszarów leśnych nie naruszanych przez człowieka. Jest to tak ważne, ponieważ nasza wiedza na temat lasu jako ekosystemu jest bardzo niska. Tylko w rezultacie takich stałych obserwacji możemy wiedzieć jak powinniśmy postępować w lesie, który użytkujemy. W lesie pod Lubeką zostały wyznaczone obszary referencyjne (pozostawione bez żadnej ingerencji człowieka) dla wszystkich typów lasu, jakie tam występują. Są one modelami dla prowadzenia zrównoważonej gospodarki. Gospodarka w lesie będzie tak prowadzona, żeby pozostawał on możliwie najbardziej zbliżony we wszystkich cechach do obszarów referencyjnych. Dotyczy to w pierwszej kolejności bogactwa występujących gatunków, struktury wiekowej drzew i charakterystyki gleby.

Projekt realizowany w Lubece jest pierwszym krokiem ku stworzeniu międzynarodowej sieci takich lasów.

Zasady zrównoważonej gospodarki w lesie:

1. Dzikość w miejsce monotonii. Taki rodzaj gospodarki nie może bazować na traktowaniu lasu jako zbiorowiska drzew, lecz musi go postrzegać jako złożony ekosystem, którego my wciąż w pełni nie rozumiemy. Ponieważ nie ma możliwości, by przewidzieć procesy jakie będą zachodziły w lesie naturalnym, wszelka ludzka interwencja musi być ograniczana do niezbędnego minimum. Szczególne znaczenie ma nie zakłócanie i nie zagrażanie naturalnym procesom zachodzącym w lesie, począwszy od życia przebiegającego w koronach drzew, po procesy rozpadu zachodzące w dnie lasu.

2. Nauka od natury. Nikt nie może przewidzieć dokładnie co się będzie działo na obszarze lasu, jeśli człowiek nie będzie w niego ingerował, które gatunki zwierząt i roślin się rozwiną, czy na przykład pożar lasu nie wyeliminuje niektórych drzew robiąc miejsce innym gatunkom. Dlatego w zrównoważonym leśnictwie nie czyni się niczego, co by służyło kontrolowaniu naturalnych procesów. Las sam ma pełną szansę rozwoju. Sztuczne zasady gospodarki są tu bezużyteczne, liczy się elastyczność. Tylko poprzez uważną obserwację fragmentów lasu pozostawionych bez żadnego oddziaływania człowieka można ocenić na ile udaje się zbliżyć do warunków naturalnych w lesie gospodarczym. Oczywiście sprawą bardzo ważną jest, żeby porównywać las referencyjny o niemal identycznym charakterze (wegetacji, klimatu, rodzaju gleby) do lasu gospodarczego. Celem zrównoważonego leśnictwa jest takie pozyskiwanie drewna, by zachować jak najmniejsze różnice między lasem gospodarczym a referencyjnym.

3. Żywy, dziki las. Decyzje o tym jaki gatunek drzewa gdzie powinien rosnąć pozostawione są

całkowicie przyrodzie. Podobnie nie stosuje się żadnych naruszeń gleby (orania, melioracji), pestycydów ani nawożenia.

7 zasad zrównoważonego leśnictwa:

1. **„Modelem dla wszelkiej gospodarki w lesie są procesy naturalne”**. Pierwszeństwo daje się tym gatunkom, które w lasach Lubeki mogą żyć naturalnie, bez żadnej interwencji człowieka. Są to buk, dąb, klon, grab, wiąz, brzoza, bez czerwony i sosna. Tym gatunkom daje się pierwszeństwo w naturalnym odnowieniu. Zasadą pozostaje nie sadzenie ani nic wysiewanie niczego. Daje to szansę na stopniowe wypadanie gatunków obcych, takich jak modrzew, świerk, daglezwia czy dąb czerwony. Decyzja o tym jaki gatunek drzewa gdzie będzie rósł należy do natury.

2. **„W użytkowaniu lasu priorytet daje się zachowaniu naturalnych procesów przebiegających w lesie”**. Z jednej strony kryterium kwalifikującym drzewo do wycięcia jest jego wiek, z drugiej jednak drzewa należy tak wycinać, by las nadal wyglądał jak naturalny. Dlatego w pierwszej kolejności wycinane są drzewa uszkodzone przez czynniki zewnętrzne, takie jak zanieczyszczenie atmosferyczne. Wiek rębny ustanawia się dość wysoki, np. 150 lat dla buka a 200 lat dla dębu. Pozwala to na zachowanie wartości ekologicznych i estetycznych. Co dziesiąte drzewo nie jest w ogóle wycinane i pozostawia się je do naturalnej śmierci. Kiedy takie drzewo umrze, wzbogaca las w biomasę i zapewnia środowisko życia dla licznych gatunków flory i fauny. Nie wycina się również drzew o nietypowych sylwetkach, grup drzew, drzew z dziuplami i drzew wyróżniających się pięknem. Urządzenia stosowane w lesie są możliwie najbardziej tradycyjne, nie wprowadzające zbyt dużego hałasu, nie niszczące podłoża. W lesie Lubeki do transportu używa się koni.

3. **„Kiedy są wątpliwości, rezygnuje się z decyzji i pozostawia las w rękach natury”**. Kiedy istnieje podejrzenie, że interwencja człowieka w ekosystem może spowodować zakłócenie jego funkcjonowania, rezygnuje się z tej interwencji. W praktyce oznacza to, że wycina się mniej drzew niż mogłoby się to wydawać uzasadnione na podstawie naszej obecnej wiedzy o wzajemnych powiązaniach organizmów. Szczególną rolę w tych decyzjach odgrywa świadomość zakłócenia wegetacji w podszyciu lasu.

4. **„We wszystkich decyzjach uczestniczą ludzie mieszkający w lesie lub utrzymujący się z tego lasu”**. Sposób gospodarowania w lesie jest monitorowany przez radnych Lubeki, a Komisja do spraw Środowiska Naturalnego jest na bieżąco informowana o wszystkim co dzieje się w lesie. Przed podjęciem każdej decyzji oraz w czasie ich realizacji trwają stale konsultacje z różnymi organizacjami ekologicznymi.

5. **„Zanim rozpocznie się użytkowanie lasu, wszędzie wyznacza się sieć obszarów chronionych”**. W lasach Lubeki 7% powierzchni to obszary będące rezerwatami. Oprócz tego Miejskie Biuro Leśne (d/s tego lasu) wyłączyło z użytkowania jeszcze 10% powierzchni lasu przeznaczając ją na rezerваты.

6. **„Dla każdego typu lasu wyznacza się tzw. obszar referencyjny, możliwie najbardziej zbliżony do lasu użytkowanego, a następnie pozostawia się go bez działalności człowieka. Obszary te są stale obserwowane i służą jako wytyczne dla gospodarowania”**. Przewiduje się, że 10% lasów Lubeki pozostanie wyłączone z ludzkiej działalności i będzie służyło jako obszary referencyjne. Pierwszy taki obszar o powierzchni 50 ha (buczyna, nie użytkowana przez 40 lat jako dawny obszar graniczny) już został wyznaczony. Pozostałe powstaną do końca roku.

7. **„Rezultaty obserwacji lasu dostarczą informacji na ile gospodarka w lesie ma cechy zrównoważone i będą publicznym testem zgodności gospodarki z procesami naturalnymi”**. Do końca roku przeprowadzi się inwentaryzację lasu Lubeki. W oparciu o strukturę ukazaną

w rezultacie inwentaryzacji będzie się gromadziło nowe dane i do nich dostosowywało działania gospodarcze związane z komercyjnym pozyskiwaniem drewna (Chodzi o takie dane, jak struktura wiekowa, gatunkowa, zbliżenie lasu do naturalności, siedliska, ilość gatunków, stan gleby itp) Inwentaryzacja będzie ukazywała powodzenie przedsięwzięcia na podstawie badań porównawczych co 10 lat.

Ta ocena będzie sporządzana przez niezależnych ekspertów z zewnątrz...

Zakazy

Na obszarze przedsięwzięcia zakazuje się zrębów zupełnych, sadzenia monokultur, sadzenia gatunków obcych, używania środków ochrony oraz nawozów, osuszania obszarów podmokłych, orania i naruszania struktury gleby, kopania dziur, oczyszczania dna lasu i palenia biomasy oraz dokarmiania zwierzyny.

Za projekt odpowiadają: Dr Lutz Faehser, dyrektor Biura d/s Lasu w Lubece i Alexandra Rigos, dyrektor programu lasów Greenpeace Niemcy.

Oprac. A. Janusz Korbel

Z materiałów przysłanych dla „Dzikiego Życia” z Pro Regenwald Germany